

СМІЙТЕСЯ НА ЗДОРОВ'Я!

Як перекладач у молодості я тлумачив великі цикли іспанської та англійської класичної епіграми, а кілька років тому відтворив українською епіграми мексиканської поетеси XVII сторіччя Хуани Інес де ла Крус.

Власні ж епіграми почав писати ще в школі і далі писав час від часу. Звернутися до цього жанру як до єдиного способу самовираження змусили обставини. На початку 2003 року, після операції з видалення щитоподібної залози, я опинився у Київському міському онкологічному центрі – медичному закладі унікальному тим, що на його території кризь шибку не можна було побачити жодного птаха чи kota. Розумні істоти уникають селитися в місцях з підвищеним рівнем радіації, а саме таким – за законами жанру – було радіологічне відділення відкритих ізотопів. Окрема палата (як і в кожного постояльца), майже два тижні цілковитого дозвілля (книжки брати з собою заборонено, а от блокнот і авторучку я потайки проніс), ситуація в країні доби «пізнього Кучми», зрештою потреба відволіктися і не думати про діагноз – що ще потрібно для творчості? Онкоцентр я залишив зі списаним епіграмами блокнотом і твердим переконанням, що почуття гумору людини міститься не в щитоподібній залозі, без якої привчався жити.

Тодішні епіграми були переважно «внутрішньополітичними», хоча і в них подекуди прямо чи опосередковано виникали російські мотиви:

* * *

Ми всі жили в добу руйни
З жахливим досвідом життєвим,
Коли любов до України
Вважалась збоченням статевим.

* * *

Виття партійної преси,
Арешти, лісоповали...
Що зрештою ті Дантеси?
Дантеси лише вбивали...

* * *

Щасливі ті, народжені на волі,
Кому судилось – попри дні похмури -
Соціалізм проходить у школі,
А не на власній шкурі.

* * *

Хизуються вони
Новим званням – пани,
Та в глибині душі
Вони – товариші.

* * *

Замість п'ятирічних планів
І ЦК КПСС
Нині клонування кланів
Визначатиме прогрес.

* * *

Євразійські гасла новомодні
Виникли не вчора й не сьогодні:
Києву дорогу в це багно
Хан Батий пропонував давно.

* * *

Досі не вірять деякі хлопці
У те, що наша Земля
Все ж обертається навкруг Сонця,
А не довкола Кремля.

* * *

Ті, хто клепають нам окуви,
Плекають хижу думку здавна,
Аби у нас було дві мови:
Державна та самодержавна.

Після онкоцентру до епіграм звертався знов-таки час від часу. Інколи в них виринала російська тема, як, приміром, 2009 року, коли до України припхався «патріарх» Кіріл:

Не вірте, Одеса та Харків,
В чекістсько-попівський дурман:
Нащадки монгольських баскаків
Знов дбають про єдність слов'ян.

Із саморобним плакатом-епіграмою вийшов на перший велелюдний мітинг у Києві, що передував Євромайдану:

Виходьмо на Євромайдани,
Щоб збити московські кайдани!

Після початку агресії РФ проти України російська тема стала провідною. Досвід дипломатичної роботи на російському напрямку (2000 – 2005 рр. – заступник директора, директор департаменту Виконкому СНД за квотою України; 2006 – 2007 рр. – заступник директора першого територіального департаменту МЗС України; згодом експерт Центру дослідження Росії від його заснування наприкінці 2014 р.) сприяв усвідомленню головного: незмінності імперської, загарбницької сутності цієї держави, хоч би під якими назвами – Московське князівство, Російська імперія, СССР, Російська Федерація – вона виступала. Це усвідомлення спричинилося до публікації 2016 року книги «Рік російської міфології» – своєрідного календаря злочинів Росії, зокрема, злочинів проти України.

Цей же досвід (укупі з не видаленим разом зі щитоподібною залозою почуттям гумору) прислужився до появи цієї збірки – упорядкованої з епіграм, які почасти оприлюднювалися різними ЗМІ, а впродовж останніх трьох років регулярно, раз на тиждень, з'являються на ФБ-сторінці Центру дослідження Росії. Деякі з них мають узагальнений характер, більшість же присвячена певним подіям, а тому їм передують відповідні епіграфи – нагадування про той чи той факт. Сподіваюсь, зібрані під однією обкладинкою, сказати б, у сконцентрованому вигляді, епіграми сприятимуть розумінню читачем країни, найкраще визначення якій на моїй пам'яті дав видатний дипломат, посол Володимир Василенко, назвавши Росію екзистенційним ворогом України.

Переконаний, що сміятися з ворога корисно – це підбадьорює, додає впевненості у власних силах.

А тому смійтеся на здоров'я!

Сергій БОРЩЕВСЬКИЙ,
письменник і дипломат